

Gyermekvédelem

Közel egy évtizede, hogy megalakult, mégis eddig keveset hallatott magáról a gyermek- és ifjúságvédelmi albizottság, amelynek feladata nem kevesebb, mint-hogy irányítsa, segítse, koordinálja a gyermekvédelmet városunk óvodáiban, általános és középiskoláiban, és összefogja a társadalmi pártfogóhálózatot.

A Szegeden folyó gyermek- és ifjúságvédelmi munkáról adott áttekintést tegnap, hétfőn Tápai Gyuláné, az albizottság elnöke.

Az elmúlt évekre visszatekintve egyik jelentős eredményként említette albizottságuk kezdeményezését, mely egy gyógypedagógiai óvodai csoport beindítását szorgalmazta, és amely megvalósult a Timár utcai barakkóvodában. Ugyancsak az albizottság tagjainak felvetése nyomán született meg a családvédelmi tanácsadó, valamint a narkomán gyerekek gondozója. Nem keveset tettek annak érdekében, hogy a pedagógusok a szakemberektől kapott konkrét tanácsok segítségével idejében felismerjék, s megfelelő szakemberhez irányítsák a drog által veszélyeztetetteket.

Erősödött a gyermekvédelmi munka az alsófokú oktatási intézményekben, mégpedig azért, mert a fiatalok veszélyeztetettségét a pedagógusok időben felismerik, és jelzik. A gyermekvédelmi felelősök az osztályfőnökökkel együttműködve keresik a segítségadás lehetőségét, kutatják, kinek szükséges a rendsze-

res nevelési segély, étkezési térítés, diákszociális segély.

A tankötelezettségi törvény értelmében azokat a tanulókat, akik saját évfolyamukon belül két évvel túlkorosak, de még nem töltötték be a 16. életévüket, a szülők kérésére át lehet irányítani a dolgozók általános iskolájába. Ezzel a lehetőséggel a legtöbb iskola él is, így a dolgozók általános iskolájában 120 főre emelkedett a tankötelesek száma. Sajnos, tény, hogy a veszélyeztetettek közül ezt az iskolatípust sem fejezik be sokan.

Még évekkal ezelőtt határozta el az albizottság, hogy az egyre nagyobb számú veszélyeztetett gyerek nyári foglalkoztatása érdekében szorgalmazza a Nap-sugár nyári napközi tábor bővítését. Jelentős tanácsai támogatással, valamint társadalmi munkával a tábor immáron 600 fő befogadására alkalmas.

Az albizottság jó néhány javaslata azonban az évek során sem valósult meg. Ilyen többek között az a javallat, amely ideiglenes diákközház létrehozását sürgeti, az átmenetileg nehéz helyzetbe került gyermekek számára. Javaslát maradt az is, hogy a középiskolában továbbtanuló intézeti gyerekek rendszeres tanulmányi ösztöndíjat kapjanak. Az albizottság hiába szorgalmazta, hogy az általános iskolákban ne szüntessék meg —, sőt, inkább alakítsanak — kis létszámú osztályokat, az oktatási törvény adta lehetőséggel mégis kevés helyen élnek.

A román szövetség és a tanácsok

Hétfőn Eleken, az MSZMP-székházban tanácskozást rendezett a Magyarországi Románok Demokratikus Szövetsége a Békés, Csongrád, Hajdú-Bihar megyei, románok által is lakott települések tanácsi vezetőinek részvételével az együttműködés feladatairól. A tizen-négy település tanácsi vezetői és a szövetség vezetői, köztük Márk György főtákar, arról folytatott eszmecsere, hogy a kongresszus óta rendre alakuló helyi nemzeti bizottságokkal milyen együttműködésre, az autonóm, egymástól független szervezetek között milyen kapcsolatra van szükség. A román nemzeti bizottságok a kisebbségi politika helyi megvalósításának összehangolására, a szövetség titkársága és a terület közti közvetlenebb viszony kialakítására, s a nemzeti közélet demokratizálására törekednek.

Mint az eleki tanácskozáson elhangzott, a helyi tanácsoknak is érdekük, hogy támaszkodjanak a nemzeti bizottságokra, amelyek érdekképviseleti szerepet töltenek be, de melyeknek a tagjaira nemcsak a nemzeti, a tagabb, az egész települést érintő kérdések megoldásában is támaszkodhat a tanács; elsősorban az oktatás és a közművelődés terén, de akár a választási munkában is. (MTI)

Békés (át)menet a leszámolás felé

Többedmagammal az MSZMP-n belüli reformkörü mozgalom alapítói pozíciójába keveredtem, de most csak a saját nevemben szólnék. Teszem ezt azért is, mert miközben egyensúlyra töreksem, nem kívánok szabadulni elfogódottságaimtól.

Haragom elsődleges célpontja saját pártom lehetne. Nélküle, bűnös mulasztásai, halogatásai, valamint az utolsó évben tapasztalt tehetetlenkedése nélkül nem következhetett volna be a talán Kelet-Európán belül is csak Magyarországon lehetséges abszurditás: Nagy Imre és kommunista mártírtársainak immáron harmadik temetését néhány közreműködő a legmilitánsabb jobboldal, vagy ha bal és jobb minősítés évtizedünkben már értelmezhetetlen, akkor mondjuk így, a legszélsőségesebb polgári erők választási nagygyűlésére tette. Elsősorban az egész ifjúság nevében szóló Fidesz-vezető, Orbán Viktor volt az, aki a szocializmus minden áramlatát álságosnak minősítette, és kiűzte őket a gyászoló seregéből. A régebbi és újdonsült kommunista reformereket, a pártban belüli reformszocialistákat, az emlékeztető Mindszenty-formula analógiájára, a bukott rendszer örököseinek nevezték. Őket, a sztálinistákhoz, „fundamentalistákhoz” hasonlóan, ki kell törölni a történelemből. A szónokot az sem zavarta, hogy a saját nézetrendszerén belül egyébként következetes hercegrímás, annak idején, ezt a kitéltt éppen az első számú koporsó halottjára, Nagy Imrre és társaira értette.

Feltételezhető, a sértődöttség is szól belőlem. Sokan már régóta vivjuk a pártban belül — és önmagunkkal is — harcunkat Nagy Imre és 1956 öröksége ügyében. Egy hónappal ezelőtt, a reformkörök szegedi találkozásánál, a történelemszekcióban — rettenetesen későn, de az MSZMP-n belül mégiscsak elsőként — kimondtuk: Nagy Imre koncepció per áldozata lett. Az vesse ránk az első követ a késedelemért, aki 33 év óta, 1956. október 23-ától, képes volt egyazon értékelésnél megmaradni, aki — résztvevőként, vagy felnövő ifjúként — nem kellett, hogy megküzdjön saját lelki egyensúlyáért és helyes szemléletéért ebben az ügyben.

A Történelmi Igazságtétel Bizottsága a május 21-én, vasárnap este a televízióban közzétett nyilatkozatunkat üdvözölte! Néhány nappal később azonban Grósz Károly, sajnosa, már megszokottan felemás nyilatkozatára hivatkozva, elzárkózott a gyászszertartáson való részvételünk elől. A reformkörök, ha úgy tetszik, a reformkommunisták képviselei így aztán mintegy „féllegálisan” helyezhették el koszo-

rújukat Kelet-Európa első nagy reformkommunistájának ravatalánál. A megelőző napok ígéretei ellenére, végül is technikai okokra, a jelentkezők tömegére hivatkozva, nem vettek fel bennünket a protokoll-listára.

Am mindez még nem indítana szólásra. Ha az MSZMP eddig nem volt képes saját halottainak a kezesként és a szocialista hagyományok szerinti eltemetésére, valamint politikai rehabilitálására, el kell hogy viselje, hogy ezt helyette, és akár ellenében, mások tegyék meg. A megtorlások áldozataitól senki sem követelhet pártatlanságot. Sajátos módon, éppen közülük kerültek ki a differenciáltabb megközelítések. Szavaikból őszintén csendült ki a megbékélés iránti szándék és tolerancia. Vársárhelyi Miklós és Király Béla drámai mélységű beszédében a múlt lezárásáról, a leszámolás elkerüléséről szolt, s még Rácz Sándor is a demokratikus erők sorai közé hívta a kommunistákat.

Annak idején viszolygással figyeltem a Fidesz leválasztására, lejárására irányuló hatalmi-tájékoztató manipulációkat. Most azonban ki kell mondanom: aki egy politikai szervezetet képvisel, át kell hogy gondolja nyilatkozatait minden, végig gondolható következményét. Kevés, ha egymás közötti szellemi műhelyeinkben, helyi kerekasztalainknál hangoztatjuk a konszenzus, a békés átmélet ígnyét, ha politikai deklarációnkban a legszűkebb, mondhatni, korlátolt pártérdek irányít bennünket. Aki szavainak radikalizmusát, vehemenciáját csupán a tömeg méreteihez és indulataihoz, a válsághangulathoz, valamint a történelem által felkínált alkamokhoz igazítja, lelkesítés helyett könnyen a gyűjtogatás bűnébe eshet.

Fája szívem, hogy a „nem létező szocializmus” modernizációs zsákutcaja a szocialista gondolatot ilyen — mindenki által leküdpösdhető — helyzetbe juttatta. (A minap is egy frissen bátor tévériporterünk oktatta ki az eurokommunista OKP főtákarát demokratikus szocializmus ügyben.) Meg tudom érteni, ha egy radikális ellenzéki pozícióból valaki az egész kommunista mozgalmat a sötétség erőként festi le. Ez, ha nem is éppen gyászszertartáson, de jó választási fogásnak is lenne mondható. Igaz, a politikai taktika talán azt kívánná,

hogy amíg a posztstálinista modell, azaz a pártállam, a gazdaság bürokratikus behálózottsága még áll, addig mindenki szövetséges kell hogy legyen, aki a fennálló struktúrát le akarja bontani és a visszarendeződést el akarja kerülni. A pártban belüli reformereket, és általában a szocializmusban gondolkodókat, a választások előtt, ellenzéki szempontból sem taktikus lesöpörni a hazai politika palettájáról. Arról most nem is beszélve, hogy az új, demokratikus Magyarország is csak azokból a feltételekből indulva építhető, amelyek hazai földön találhatók.

Arra azonban már sem politikai, sem nemzeti érdekből kiindulva nem találom érveket, miért kellett a beszédek a szovjet csapatok azonnali távozására, a felvilágosodás, a reformok útján vergődő Szovjetunió elleni támadásokra kielezni. A felelősség jó politikai harci eszköz, de ha emlékeinkben keresgélünk, talán rátalálunk arra a tényre, hogy a szovjet csapatok nem 1956-ban, hanem 1944 —45-ben, a német és a magyar sereget szovjet földről nyugat felé üze keveredtek hazánk földjére. Felszabadító és megszálló hadseregeként viselkedtek. Nem csupán a szovjet birodalmi megfontolás, hanem a nyugati hatalmak egyetértése is szerepet játszott abban, hogy „ittfelejtődtek”. Továbbá, 1956-ban nem a mai vezetés fordította vissza Budapest határáról a Vörös Hadsereget. Mai itt-tartózkodásuk legalább annyira összefügg a katonai tömbök letételével, mint a Szovjetunió hatalmi érdekeivel.

Az ellenzéki pártok egy része vissza akarja vezérelni a zsákutca végéhez, ért hazánkat a fejlett polgári demokráciákba, a nyugati világ gazdaságba. Tavaly november 29-i, alapító nyilatkozatunkban („Reformkörök a pártban is”) mi is hasonlóan ezt fogalmaztuk meg. A radikális polgári ellenzéki pozíció ezt a visszaintegrálódást nyilván más-ként értelmezi, lehetségesnek tartja a nyugati politikai és gazdasági intézmények teljes átvételét. Ha az ellenzék militáns erői éreznek magukban annyi erőt, hogy hazánkat megfelelő erősségű drótkötelekkel átvontassák Anglia és Franciaország partjai közé, hirdessék teljes hittel a kizárólagos nyugati orientációt. Magyarország azonban egyelőre a Szovjetunió szomszédságában és a nyomorúságos kelet-európai kis államok gyűrűjében fekszik. Nem kisebb saját nyomorúsága sem. Kissé kockázatos minden stratégiát arra az alig kétszáz kilométeres osztrák határra építeni.

A reformkörök energiáit mind ez idáig teljesen leköltötték a pártban belüli küzdelmek, a konzervativizmus, a neosztalinizmus és a hatalmi pragmatizmus elleni harc. E küzdelmünk végeredménye is kétséges. Úgy tűnik, nem úszhatjuk meg a militáns ellenzékiességgel szembeni gyűrközéseket sem. A viták, reméljük, a párbeszéd és a szükséges meg egyezések gondolatát bázisát fogják bővíteni. Remélem, ma esti reformkörü vitánkon, társaim nálamnál higgadtabb véleményeit egybegyűjtve, elvégezzük a fenti problémák alaposabb politikai elemzését.

Géczi József

Mindennapi névsoraink

Érzéseinkben mindig egyszerűbbek vagyunk. Ha az ember gondolkodni kezd, nyomban bonyolult lesz a világ, a szenvedély elveszti hitelét, értetlen szemekkel nézhetünk magunkba: még a saját nevünkhöz sem vagyunk hűek.

Tíz óra van. A téren már óriási a tömeg, és rengeteg az ismerős arc. Egy rendező szigorú szemekkel vizsgálja az esernyőmet. A műanyag szatyor átlátszó, felé mutatom. Láthatja Konrád Cinkosát. De nemhogy rendbontás, hangosabb szó sem esik. Az emberek olyan fegyelmezettek, mintha mindnyáján közvetlen hozzátartozóikat temetnék, s ez nyilván így is van. Amíg temetni nem lehetett, a halottak itt jártak közöttünk, éjszakánként bebújt az ágyunkba és nem hagytak aludni, ránk köszöntek a lépcsőházban, hozzánk simultak, kiitták az asztalon felejtett kávét. Verőfényes péntek délelőtt szembe találjuk velük magunkat az utcán. Egy kisgyerek ijeden ejti ki kezéből a fagyaltot. „Kik ezek, apa?” — kérdezi, és megdöbbenünk, hogy nem a fagyalt után sír. Nézzük és számoljuk őket. Aztán kétszáznál abahagyjuk. De már tudjuk, nekünk ez a legfontosabb, ez a névsor... Fűrom át magam az emberek között, Mensáros hangja kísér. Könnyben áznak az arcok. Egészen öreg és egészen fiatal emberek. Testközben a megrendülés, amiben szépség és méltóság van. Aki többet sir, tovább él, mondják az orvosok. Mert hogy könnyítünk a szívén. A szív hordja, az ész kitalálja a terheket. Micsoda igazságtalanság! Pedig sirt ez a nép eddig is, csakhogy nem kifelé, hanem görcsös és vi-gasztalan zokogással a lélek mélye felé, ahol úgy hullámozott a titkos emlékek belső falához oda-odacsob-

banva, mint a bedobozolt vihar. Csendes és gazdag sirást kívánok, ami úgy mossa el személyemet és mindent, ami elrontott bennem ebben a nyomorult életben, hogy ne érezzem, amikor megfogom a szomszédom kezét. Ha hagyják. Ha nem zavarnák meg ormóltan politikai demonstrációval.

Pedig már a temetés előtt elkezdődött. Csurka kontra Méray. Miért? Ide is begázol a zsidó—népi viszály?

Mesélje csak el szépen, őszintén mindenki, honnan jött. A könyvespolchoz nyúlók és levelek egy meghatározhatatlan színű könyvet. Nem, nem. Mégis tudom, a mocskoknak van ilyen színe. Versek. Az egyik arról szól, hogy ugyan most beteg a költő, de üzeni egy kismadár Rákosi elvtársnak, nemsoká felgyógyul, és akkor ő lesz a leghűbb katonája. Aki írta, még nincs húszéves, és Csóóri Sándornak hívják. Megtörtént ez is. Nem akartam megbántani, és még véletlenül se számmonkérsékként, csak hogy a kép így teljes. „De hisz ez ellenforradalom! Lóvik a kommunistákat!” — kiált fel Szilágyi a Parlamentben. És ha a népet lóvik? Nagy Imre KGB-ügynök a Szovjetunióban. Mindenki az. Donáth hűségnyilatkozatot tesz. Kádár mégis megpróbálja mindent, túl sok a sztálinista körülötte, szükség lenne Nagyra. Aztán a hatvanas éveket a kivégzett miniszterelnök egykori híveivel csinálja végig... stb. ... stb.

Miközben írok, itt kavarog körülöttem történelmi pletyka, kicsinyes rágalmak, politikai hisztéria, értelmiségi prekoncepció, cinkos összekacsintás, sörfoltos terítők fölött elszuttogott cáfolhatatlan életbölcselet, kolámozott a titkos emlékek belső falához oda-odacsob-

Keserűségemben kitalálók egy történetet, amiben a boncorvos azt híreszteli, akinek sarat talál a hámrétege alatt, az csakis magyar lehetett.

Tényleg ezt, csak ezt tudná a politika? Ha majd egyszer jól élek, annak ugyan mi lesz az ára? Mert ezt ugye, nehezebb megkérdezni.

Hiába kerestem azt a pilanatot, amiben odaállhatok a mindenkor áldozat mellé, akire nekem van szükségem, hogy magammal cipeljem őket, már együtt tapsolok én is a fiatal szónokkal, aki utoljára beszél, aki azért tapintatlan, mert elfelejté, hol van. Tapsolok, és én is elfelejttem. Meséljük csak el, mit tettünk, honnan jöttünk.

Hazafelé aztán, a vonaton, újságot olvasva, újra kezembe akad a névsor. Két-százötvennél akadok el. Igen. Nekem ez a legfontosabb, ez a névsor. Kommentár nélkül. Talán azért, mert tudom, soha nem érhetek a végére.

Darvasi László

Rövid szenvedés után, 1989. június 16-án elhunyt Koczás Ferenc ezredes, a munkásörsgé nyugalmazott megyei parancsnoka, az MSZMP Csongrád Megyei Bizottságának tagja, a Fegyelmi és Ellenőrző Bizottság elnöke.

Makón született munkáscsaládban. A felszabadulás után szakmát szerez, szabóipari segédlevelet kap. Szakmájában nem tud elhelyezkedni, a megélhetésért egyéb munkát vállalt. 1950-től 1956 novemberéig katona, majd hivatalos tiszt. Leszerelése után 1960-ig szakmájában dolgozik.

Már fiatalon bekapcsolódik a mozgalmi munkába. Gazdag politikai mozgalmi tapasztalatokra

Elhunyt Koczás Ferenc

tesz szert az ifjúsági szervezetben, az állami és társadalmi közéletben. Könyvezetében ismert és elismert emberként kerül a makói pártbizottságra munkatársnak. 1968-ban a makói munkásörszázlóal parancsnokának nevezik ki. 1973-ban az MSZMP makói bizottsága titkárának, majd 1975-ben első titkárának választják meg.

1978-tól nyugállományba vonulásaig a munkásörsgé megyei parancsnoka. Munkáját több kitüntetéssel ismerték el, köztük a Mun-

ka Érdemrend arany fokozatával, a Vörös Csillag Érdemrenddel, a Kiváló Szolgálatért Érdemrenddel.

Koczás Ferenc olyan ember volt, akivel sokat nyert, és akit korán elvesztett a párt és a testület. Becsültük nagy munkabírásaért, egyenességéért, emberszeretetéért, elhivatottságáért. Emlékét megőrizük, és amit tanulunk tőle, munkánkban hasznosítjuk.

Hamvasztás utáni búcsúztatása szolgálati tiszteletadással június 28-án (szerda) 13 órakor lesz Szegeden, a Belvárosi temetőben.

MSZMP Csongrád Megyei Bizottsága, Munkásörsgé Csongrád Megyei Parancsnoksága